

B O G A N M E L D E L S E R

N. V. SKAK NIELSEN, red.: *Udviklingslinier i statistikproduktionen*. Udgivet af Danmarks Statistik og Københavns Universitets økonomiske Institut. København: Gad 1969. 181 pp. Pris: Kr. 27,00.

Denne bog er en forelæsningsrække om praktisk statistik, der blev afholdt i foråret 1969 som led i efteruddannelsen af økonomer. Lærerkrafterne og dermed forfatterne er hovedsagelig hentet fra Danmarks Statistik.

Bogen indeholder følgende 15 artikler: N. V. Skak-Nielsen: Danmarks Statistiks forpligtelser og muligheder under den nye lov; Leo Meyer: Nationalregnskabsstatistik; Erling Faurbye: Forbrugsundersøgelser; O. Bak Olesen og O. Zacchi: Kreditmarkedsstatistikken; J. Børglum Jensen: Den offentlige sektor; Helge Larsen: Befolkningsstatistik; P. C. Matthiessen: Problematikken omkring befolkningsprognoser i 1969; C. J. Clemmensen: Arbejdsmarkedsstatistik; Aage la Cour: Statistiske perspektiver i de administrative registre; Aage la Cour: Produktions- og erhvervsstrukturstatistik; H. Toft Nielsen: Problemer omkring branchenomenklaturer og tællingsenheder; Ellen Olsen: Regnskabsstatistik; Rita Knudsen: Social- og retsplejestatistik; Kjeld Bjerke: Indekstal; Kjeld Bjerke: Konjunkturbarometret for industrien.

Som man ser, er der søgt at give en bred dækning af de områder, som Danmarks Statistik beskæftiger sig med, herunder især de områder, hvor nye problemstillinger tegner sig. Af væsentlige problemer mangler jeg blot en redegørelse for, hvordan man agter at behandle de problemer, som kommunalreformen medfører. Der vil let opstå brud i mange talrækker. Hvad gør man?

Bogen er et prisværdigt initiativ og udtryk for den udadrettede holdning, som præger Danmarks Statistik (DS). Efter gennemlæsningen sidder man med et væl-

digt godt indtryk af, hvor DS står i dag, de mange nye muligheder og vanskeligheder.

I forelæsningerne har man naturligvis ikke givet de detaljerede specifikationer, som man søger i det kildekritiske arbejde; men bogen giver en række hovedsynspunkter bag det konkrete arbejde. Vægten lægges oftest på bestræbelserne for at få en økonomisk relevant afgrænsning af statistikken helhed, grupperinger og tællingsenhed. Man savner i nogen grad komplementet, en redegørelse for erfaringerne med mulighederne for at få ønskerne opfyldt i praksis med sandfærdige, entydige oplysninger.

Man har naturligvis ikke holdt offentlig storvask, hverken af interne eller eksterne problemer, og derfor får vi ikke helt fyldestgørende svar. Det er således påfaldende, at man har langt bedre statistik over den private erhvervssektor end den offentlige sektor. (Mens man 3 gange årligt i en lang årrække har statistik over landbrugsmedhjælpere, aner man ikke, hvor mange der er ansat i kommunerne, og man er kun lige begyndt at optælle de ansatte med hovedstilling i statens tjeneste).

Det nye lovgrundlag giver DS mange nye beføjelser og forpligtelser, der dog foreløbigt må afpasses efter personale manglen.

Endnu stærkere indvirker øjensynligt oprettelsen af de mange nye, centrale EDB-registre. De vigtigste heraf er CPR, kilde-skatteregistre, Moms- og ATP-registrene. De skulle kunne tappes for mange relevante oplysninger, og bogen omtaler bestræbelserne herfor. Det skinner imidlertid igennem, at de administrative hensyn har fået forret for de statistiske, når de har kollideret, i hvert fald i en hektisk opbygningsperiode. Der advares således flere gange mod at vente hurtige forbedringer i statistikken.

Det må være deprimerende for DS, hvis dag-til-dag ekspeditionerne helt skal til-

B O G A N M E L D E L S E R

N. V. SKAK NIELSEN, red.: *Udviklingslinier i statistikproduktionen*. Udgivet af Danmarks Statistik og Københavns Universitets økonomiske Institut. København: Gad 1969. 181 pp. Pris: Kr. 27,00.

Denne bog er en forelæsningsrække om praktisk statistik, der blev afholdt i foråret 1969 som led i efteruddannelsen af økonomer. Lærerkrafterne og dermed forfatterne er hovedsagelig hentet fra Danmarks Statistik.

Bogen indeholder følgende 15 artikler: N. V. Skak-Nielsen: Danmarks Statistiks forpligtelser og muligheder under den nye lov; Leo Meyer: Nationalregnskabsstatistik; Erling Faurbye: Forbrugsundersøgelser; O. Bak Olesen og O. Zacchi: Kreditmarkedsstatistikken; J. Børglum Jensen: Den offentlige sektor; Helge Larsen: Befolkningsstatistik; P. C. Matthiessen: Problematikken omkring befolkningsprognoser i 1969; C. J. Clemmensen: Arbejdsmarkedsstatistik; Aage la Cour: Statistiske perspektiver i de administrative registre; Aage la Cour: Produktions- og erhvervsstrukturstatistik; H. Toft Nielsen: Problemer omkring branchenomenklaturer og tællingsenheder; Ellen Olsen: Regnskabsstatistik; Rita Knudsen: Social- og retsplejestatistik; Kjeld Bjerke: Indekstal; Kjeld Bjerke: Konjunkturbarometret for industrien.

Som man ser, er der søgt at give en bred dækning af de områder, som Danmarks Statistik beskæftiger sig med, herunder især de områder, hvor nye problemstillinger tegner sig. Af væsentlige problemer mangler jeg blot en redegørelse for, hvordan man agter at behandle de problemer, som kommunalreformen medfører. Der vil let opstå brud i mange talrækker. Hvad gør man?

Bogen er et prisværdigt initiativ og udtryk for den udadrettede holdning, som præger Danmarks Statistik (DS). Efter gennemlæsningen sidder man med et væl-

digt godt indtryk af, hvor DS står i dag, de mange nye muligheder og vanskeligheder.

I forelæsningerne har man naturligvis ikke givet de detaljerede specifikationer, som man søger i det kildekritiske arbejde; men bogen giver en række hovedsynspunkter bag det konkrete arbejde. Vægten lægges oftest på bestræbelserne for at få en økonomisk relevant afgrænsning af statistikken helhed, grupperinger og tællingsenhed. Man savner i nogen grad komplementet, en redegørelse for erfaringerne med mulighederne for at få ønskerne opfyldt i praksis med sandfærdige, entydige oplysninger.

Man har naturligvis ikke holdt offentlig storvask, hverken af interne eller eksterne problemer, og derfor får vi ikke helt fyldestgørende svar. Det er således påfaldende, at man har langt bedre statistik over den private erhvervssektor end den offentlige sektor. (Mens man 3 gange årligt i en lang årrække har statistik over landbrugsmedhjælpere, aner man ikke, hvor mange der er ansat i kommunerne, og man er kun lige begyndt at optælle de ansatte med hovedstilling i statens tjeneste).

Det nye lovgrundlag giver DS mange nye beføjelser og forpligtelser, der dog foreløbigt må afpasses efter personale manglen.

Endnu stærkere indvirker øjensynligt oprettelsen af de mange nye, centrale EDB-registre. De vigtigste heraf er CPR, kilde-skatteregistre, Moms- og ATP-registrene. De skulle kunne tappes for mange relevante oplysninger, og bogen omtaler bestræbelserne herfor. Det skinner imidlertid igennem, at de administrative hensyn har fået forret for de statistiske, når de har kollideret, i hvert fald i en hektisk opbygningsperiode. Der advares således flere gange mod at vente hurtige forbedringer i statistikken.

Det må være deprimerende for DS, hvis dag-til-dag ekspeditionerne helt skal til-

godeses for statistikken, d.v.s. for underlaget for beslutningstagen i den generelle planlægning og administration. I princippet burde der være næsten lige så store muligheder, som dem, der blev rullet op, da systemerne skulle sælges og bevilges!

Det skal som en sidebemærkning påpeges, at DS kunne gøre meget for på en anden måde at udbygge statistikken, idet man kunne foretage en mere indgående bearbejdelse af det materiale, som man allerede får ind. Det er naturligvis rigtigt, at man altid kunne ønske andre specifikationer end de foreliggende; men en række behov synes at være overset.

Bogen behandler ikke det videre perspektiv heri; hvordan kan primære oplysninger eller mellemoptællinger stilles til rådighed for brugerne i en EDB-teknik, uden at væsentlige diskretionshensyn går for nær? Kan der senere tænkes oprettet en databank? ..

Bogen er en vigtig nyhed; den praktisk-statistiske litteratur er alt for beskedent, når vi bevæger os ud over de statistiske publikationers område. Der er et stort behov inden for følgende 3 områder:

1. Redegørelser for tilrettelæggelsen af tællinger og andre indsamlinger, nu og tidligere, herunder specificerede definitioner af tællingsenhed, grupperinger og hedhed, samt en angivelse af den kvantitative betydning af ændringer.
2. Redegørelser for hovedlinierne i nye fremstød, som den anmeldte bog, men fortløbende, jvf. det svenske Statistisk Tidsskrift.
3. En systematisk behandling af den praktiske statistiks metodik, en generel analyse, der kan danne baggrund for en hensigtsmæssig tilrettelæggelse.

(1) og (2) må efter sagens natur udarbejdes af statistikproducenterne, og jeg er ganske klar over, at der hermed er lagt op til et stort arbejde, som må afvejes med dagens og vejens krav. Flere publikationer fra de senere år har bidraget meget værdifuldt; men i en lang række publikationer

er tekstafsnit og redegørende bilag stadigvæk skåret ned til et uholdbart minimum.

(3) må derimod være en opgave for institutter ved universiteterne og læreanstalterne, en opgave, der i mange år har været meget forsømt.

Udviklingslinier i statistikproduktionen er derfor et særdeles velkomment bidrag til den praktisk-statistiske litteratur, og det bliver ikke mindre vedkomment, når det er velredigeret og artiklerne velskrevne.

Jens Jeppesen*

* Lektor ved Aarhus Universitet.

R. H. PARKER og G. C. HARCOURT, red.: *Readings in the concept and measurement of income*. London: Cambridge University Press 1969. 402 pp. Pris: 80 s.

Studentertallenes vækst har gjort det muligt at forøge udsendelsen af diverse *Readings*. Det er kun godt; thi på denne måde kan man (ofte for billig penge) skaffe sig dele af et godt bibliotek.

Kvaliteten af disse artikelsamlinger kan variere. Men denne er i hvert fald blandt de gode, også fordi det er en i dette marked helt ny emnekreds.

Bogen er opdelt i 6 dele. I 1. del behandles indkomstbegrebet begyndende med Irving Fisher og over bl.a. Lindahl (fra Cassel's festskrift) og Hicks (fra *Value and Capital*) endende med en artikel af Solomons (*American Economic Review* 1961), hvor mange gode spørgsmålstegn sættes.

2. del har overskriften »Income and the Maintenance of Capital Intact«. Udgangspunktet for de 3 artikler af Pigou, Hayek og Hicks er spørgsmålet, om det har mening at knytte indkomstbegrebet til kapitalapparatets vedligeholdelse – i Pigou's formulering: »From the joint work of the whole mass of productive factors there comes an (annual) in-flowing stream of output. This is gross income. When what is required to maintain capital intact is subtracted from this there is left net real income.« (p. 123). Hayek tvivler og Hicks